

MIROSLAV MATOUŠ

Noc na horách

Verše z let 1949 – 1953

PRAHA 2004

Pozdvihuji oči svých k horám,
odkudž by mi přišla pomoc.

Žalm 121,1

Ars lingua coeli

Jest chudá cesta má a nedlážděná.
Jí nezní z polnice zvuk mého jména
a neduní mých bosých nohou krok.

Jen šumot stébel, jemná zacvrkání
mne provázejí po setmělé pláni,
kde závan věčna opásal mi bok.

Má plachá lampa před hvězdami bledne,
když nad horami nebe nepřehledné
jak Božích dlaní stín se k ránu chví...

Tmou srdcí zní mé osamělé zpěvy.
A odkud zpívám, hluchý čas už neví,
však o mých šlépějích sám Pán Bůh ví.

1.

Žár lampě mé rač, Hospodine, dáti.
Den závratně se do soumraku tratí,
knot nedovedu ničím rozžehnout.

Chci trochu světla, jímž tvé hvězdy dýší.
Pak bude jasno v srdci mém i chýši
a v jizbě zviditelní každý kout.

Mé okno bude svítit do daleka.
A koho stihnou křídla ohně měkká,
ten přijde za ním, stane u dveří.

Až vstoupí váhaje, já přijmu hosta.
Tvá zář v mé lampě, velebná a prostá,
kež způsobí, že v tebe uvěří.

2.

Měj, Bože, dík i za vrch před nohama.
Mne vede vzhůru tvoje píseň sama
a cesta po skalách mne neděsí.

Nechť úděl dne se zvolna nocí stává
a mizí slunce, zrudlé do krvava:
má duše tvoje světlo přeje si...

Tak přijmi vděk i za kraj nehostinný,
kde ostré hrany hor a dotyk hlíny
mne stále znamenají na údech.

Ač pálí bez ustání rány moje,
jdu pevně od propastí nepokoje:
tvůj mír mne zve, tvá výše a tvůj dech.

3.

Když opuštěné pláně soumrak rosí,
jak pasáček se dívám chudý, bosý:
už bílá stáda odcházejí spát.

Jsou tvá, můj Pane, oko tvé je vidí.
Těž já chci tobě patřit, jeden z lidí,
jež halí obyčejný, prostý šat.

Dej pastýřem mi býti tvého stáda,
veď nohy k pastvině, jež neuvadá
a roucho nepokory se mne svlec.

Nechť vyvstávají vlčí stíny vzadu;
chci s ovčí poslední jít o západu
a do tvých dvorců dospět nakonec.

4.

Krok přímo k tobě vést je cíl můj smělý,
byť přede mnou jen holé skály čněly.
A zajdu-li si, rozedrán a bos,

jak severka se zjev mně zbloudilému,
ať znovu najdu cestu k jitru tvému,
a k větší bdělosti mi dopomoz!

Pouť svatě dovršit si denně přeji
i šerem žalu, mlhou beznadějí.
A sláb a prázden zpozdím-li se snad,

pak ukaž se mi jako pramen sporý,
ať osvěžím se na úpatí hory.
A k větší píli rač mi požehnat!

5.

Dnem dohaslým jak píseň bez dozvuku,
kdy trpělivě hledám, prosím, tluku,
mne po zjevené cestě vede Pán.

On v době pradávnej i v budoucnosti
zná tajné touhy, chudou duši hostí
a zažehuje hvězdy, nepoznán.

Bdí nad stopami v trávě, prachu, písku,
i v pozdravu a prostém ruky stisku,
i v nitru, když ho vzývám, šalby prost.

Zná lidskou slabost, pomáhá mi vskrytu.
Tak rozjímám a vím: on se mnou dlí tu
a ztiší mne jen jeho přítomnost!

6.

Svět zmatků mizí po bolestném boji.
Mne s novým vesmírem řád bytí pojí,
kde pečeť smrti nelpí na nikom,

kde v parách dešťům určena jsou místa,
pták pro let křídla ve vejci si chystá
a v drobném jádru již se tají strom,

kde úděl všech je prškou vody chladné,
jež hotova je dřív, než ztěžka padne
hrou statisíců kapek na mou zem,

kde v klínu noci čeká jitro příští
a věčnost probouzí se v pohřebišti.
Jdu tam, kde v životě i smrti jsem!

7.

Když místo zpěvu hrdlo sotva vzdychá
a mělké srdce div že nevysychá,
já prosím, Bože: skloň se ke mně níž...

Má hlava bez tebe je puklá hlína,
co úvaha, to prázdná skořepina:
mou mysl, Pane, znovu naplniž.

Dej nádobkám mých slov, ať více váží
než hrubá síla napřážených paží
a nech jim přitom lehkost motýlí!

A uvnitř myšlenkám dej tolik síly
co páře stlačené, ať každá, smí-li,
zlou duší pohne, než se rozptýlí!

8.

Je čas, kdy z mlh se děs a úzkost valí,
až chůzi zpomalí a tebe vzdálí,
můj Bože, kdesi ve tmách nade mnou...

Jdu houštinou a nevím dobře kudy,
zem kluzká je, že stěží vládnu údy,
jsou zkřehlé, chtějí klesnout kam se hnou...

Dech blízké smrti proniká mi k hrudi,
mou duši obezděný hřbitov studí,
kde v hrobech hříchů záchvěv bytí zhas...

Znič v mysli mrtvý svět, jenž pravý není!
Mdlé kroky převed' k sobě po hřebeni...
Můj Bože, vím: tvá spása přijde včas!

9.

Zpod břemen hrůzy, z hlubin zlého hříchu
tě volám, Bože, ve smrtícím tichu:
ó smiluj se a vyslyš prosbu mou!

Mrak dusí mne a hmotě patří vláda,
tma celé noci do očí mi padá
a hmota přilnavá lpí na nohou.

Jdou valem vlny vod, slz širé kruhy,
a hřeben žalu prostupuje druhý:
kéž očistí mne, Pane, od všech vin...

Ó vyrvi duši z ruky satanovy
a zbav mne tíhy, probud' úsvit nový!
Já doufám v tebe, jenž jsi Hospodin!

10.

Ó, pomoz mi z té země zatopené!
Zlé vlnobití údolím se žene
a kolkolem už hrozí kalný proud!

Jak přejít, Pane? Mám jen ruce holé
a není prámu ani loďky dole
a není lávky, nelze přeběhnout.

Tvůj vrch je vzdálen, hukot vody mámí
a nad nepřehlednými zátopami
mne v údech mrazí, tají se mi dech.

Ač bouří ohlušen a v dešti nahý
a osamocený a bez odvahy,
přec doplavu v tvém jménu na tvůj břeh!

11.

Můj milovaný Pane dobrotivý!
Tvá trpělivost bez konce mne živí,
když hřích mne svírá kruhem ohnivým.

Vždyť místo díky v rozklenutí chrámu
já od počátku stvoření tě klamu
a vědomě se tobě protivím!

Tys mohl dřív než srpy stébla přetnout
mne zlomit, zdrtit duši nešlechtnou;
a zatím v tobě Otce Boha mám.

Sláb zpronevěrou v každém okamžiku,
svou vinu vyznáváje strunou vzlyků,
syn nevěrný, se tobě oddávám!

12.

Mé tepny žhnou a v kostech požár plane.
Hleď, Pane, pálím trosky zbědované,
k tvé poctě novým člověkem chci vstát!

Žár celého mne zachvat' ostrou žlutí,
dým vypal z očí kosá pohlednutí
a plamen strhej zpopelněný šat!

Své buňky jiskrám svěřím zas a znovu,
až prodchnut ohněm vznítím prácheň rovu:
můj Bože, přijď, zde čekám, volám jsem!

Nechť cokoli se kdysi ve mně dělo,
buď do skonání svatyní mé tělo
a všechen život v ní tvým obrazem!

13.

Svět chtěl by zkoušet znalost mou a vlohu.
Já ztichnuv šeptám k tobě, svému Bohu:
ty sám mne v pravdě prozkoumej a zkus!

Vím pramálo, leč srdce nemám chladné.
A když sem světlo někdy nedopadne,
ty vyčkáváš: vždyť byl jsem skály kus...

Můj Stvořiteli, krupěj síly tvůrčí
mé žíznivé a matné lampě urči,
ať vzplane mysl, rozžhaví se cit!

A třeba leckde drsná plocha zbývá,
můj Pane, zůstaň: za ní bytost živá
se hotoví svůj kámen vybrousit.

14.

Svět vědy opouštím. Hrud' kámen tísní
i šero klenby, vykladači přísní.
Zde, v chladných stěnách, Bože, nejsi Pán...

Viz, klamu proslulosti rád se zříkám
a okované dveře odemykám.
Ne lidmi, tebou chci být povolán!

Dej objevit mi místo posvěcené,
tam kde se tvoje hvězdné nebe klene
a ticho tajným slovem stane se!

V tom stánku křídel pod oblačnou věží
mne vyvol, Pane, za jednoho z kněží,
a tam nechť prach mé jméno zanes.

15.

Řeč novou znám v té chvíli opojivé,
kdy ubírám se stezkou země živé
výš k volným sídlům v míru horských střech!

Mne učí myslit měkký mech a tráva,
modř lesů, které oko rozeznává,
i bílé vrchy v matných obrysech.

Vím, tvé jsou hlásky, snící v hnízdě ptačím,
i vonné vzdechy lučin, kudy kráčím
svou cestou, Bože, vzhůru k samotám;

a vlahý cit, jímž srdce tebe tuší,
se rozptyluje vůkol do ovzduší
jak záblesk slunce, padlý v drahokam.

16.

Jen nebe ví, kam dojdu a kde stanu.
Než skleslost otroků či zpupnost pánů
jsem radost sluhy Páně vyvolil.

Lesk schodů mívám. Stupni jsou mi skály,
jež dávných moří vlny nahlodaly,
kde otisk stop tu od pradávna zbyl.

V mém měšci tíhy stříbra nenašli by,
řád uznání a odznak moci chybí;
kéž ruce čisté, rovná ústa mám!

Dej Bůh, ať volně k svým i cizím vkročím,
sám nejařmím a jiným neotročím
a člověku vždy bratrem zůstávám!

17.

Z tvé ruky, Pane, vítám každou změnu.
Chci dobře sloužit všude ve tvém jménu
a spěchám pokorně tě poprosit:

Ať budu hvězdou, muškou zelenavou
a svítit nebem nebo nízkou travou,
dej, Bože, nic ať nezkalí můj svit!

A pod zemí a na horách či v poli
kéž zůstávám tvým kvasem a tvou solí;
a svědkem, kde tvůj svět je hanoben...

A nejvroucněji vyslovuji přání:
kov rukou mých buď rýčem, nikdy zbraní,
ať mohu zdravit šťastně každý den!

18.

Dík, Pane: dal jsi odpočinout tělu
a v spánku sen jsi poslal po andělu.
Rmut myšlenek, cév únavu jsi smyl.

Až půjdu bahnem, až se porvu s ostny,
nechť zavane tvůj větrík bezstarostný
a povzbudí mne k probuzení sil!

Dej zavčas minout rokle těžkých pádů,
syť duši, nadejde-li chvíle hladu
a svěř mi klíče k bráně příchodu!

Hůl v dlani, tlumok na bedrech, již vstávám
a do tvé ochrany se odevzdávám.
Mou píseň provázej tvé ticho! Jdu.

19.

Dej žilám krev, znič, Pane, mdlobu v těle!
Hmat prstům dopřej, sluchu čivy bdělé,
mé hrudi vzduch, jež s výšin vítr svál!

Mým očím žehnej, aby neusnuly,
vlíj srdci odvalu a mozku vůli,
dar síly nohám, abych vytrval.

Přej ruce zdar, mé mysli pravou snahu,
ať dobré dílo nechám na tvém prahu,
až skončit pouť tvá milost dovolí.

Snad zbude po mně v klínu horské nivy
běh bystřiny, již věčné sněhy živí...
Dej, Bože, vyrůst květům v okolí!